

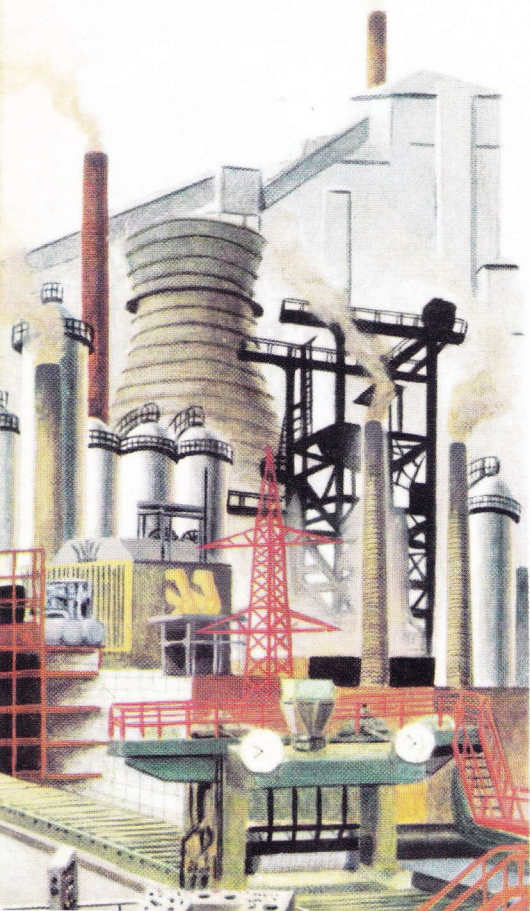
Smidse van Duitsland

Waar het Rijnleesteenplateau en de Westfaalse vlakte elkaar raken tussen de rivieren Lippe en Ruhr, ontplooit zich het Ruhrgebied van oost naar west over 100 bij 40 km. Geologisch vallen die 4000 km² samen met het grootste kolenbekken, niet alleen van Duitsland, maar van het ganse Europese vasteland. De rijke steenkoollagen komen immers juist langs de rand van dit hercynische massief, van Moers tot Dortmund, dicht aan de oppervlakte. De geschiedenis

van deze streek ving ongeveer 100 jaar geleden aan. Nochtans weten we dat Karel de Grote dit gewest al beschouwde als het hart van het avondland en dat de Ruhr reeds vroeg bevaarbaar werd gemaakt. Bovendien werd Westfalen het moederland van de Hanza en heerste er al in die tijd een grote handelsdrukte tussen Dortmund en de Rijn. Na de toetreding van Duisburg en Wesel tot de Hanza in 1430 lag de weg naar de Lage Landen bij de Noordzee open en ontstond één der belangrijkste wegen van het handeldrijvend Europa. Was Duisburg toen reeds een belangrijke binnenhaven, toch zou de industriële ontwikkeling van dit gebied pas in het midden van de 19e eeuw beginnen. Men doorstak toen voor het eerst de mergel-krijtbedekking en ontgon de daaromliggende steenkoollaag. Daarmee was de middeleeuwse sfeer, die er lang had geheerst, plots verbroken en wijzigden de mijnschachten weldra het rustige Ruhrlandschap. Op enkele tientallen jaren ontstonden op de plaats der kleine ambachtelijke ijzernijverheden geweldige basisindustrieën. Het land werd omgewoeld, banen en spoorwegen getrokken en allerlei bedrijven, fabrieken en ovens opgericht. Ten slotte pasten alle schakels zo in elkaar dat ze één reusachtige keten, vormden. Op een oppervlakte die nauwelijks groter is dan één Belgische provincie, leven nu trouwens meer dan vijf miljoen mensen. Om de magische klank van

het woord "Ruhrt" nochtans beter te begrijpen, volstaat het even de volgende cijfers te overlopen. Van de bijna 370 000 ton staal die Duitsland in 1875 leverde, nam het Ruhrgebied 68% voor zijn rekening. Engeland stond toen met 720 000 ton op de eerste plaats. Rond 1900 veroverde Duitsland echter de leiderspositie met een productie van 6 600 000 ton. Na 1925 namen de V.S. de leiding over. In 1938 slaagde Duitsland er nochtans weer in méér dan 22 miljoen ton te produceren en weer op de tweede plaats te komen. Het einde van Wereldoorlog II in 1945 betekende evenwel voor de Duitse staalindustrie opnieuw de genadeslag. De productie zakte op nul. Minder dan twintig jaar volstonden niettemin om Duitsland, dat toch erg gehavend uit de strijd gekomen was, weer tot de derde grootste staalproducent (na de U.S.A. en de U.S.S.R.) te maken. Vooral dank zij het Ruhrgebied (dat zijn opgelopen oorlogswonden volledig kon helen) wist Duitsland zich nogmaals zó op te werken, dat we van een waar economisch wonder mogen spreken.

Uiterst belangrijk in de industrialisering van het Ruhrgebied was de aanwezigheid van nijverheidssteenkool, waarvan de huidige productie ongeveer 140 miljoen ton per jaar bedraagt. Kon men ze aanvankelijk zelfs in dagbouw (aan de oppervlakte) ontginnen, dan diende men geleidelijk diepere

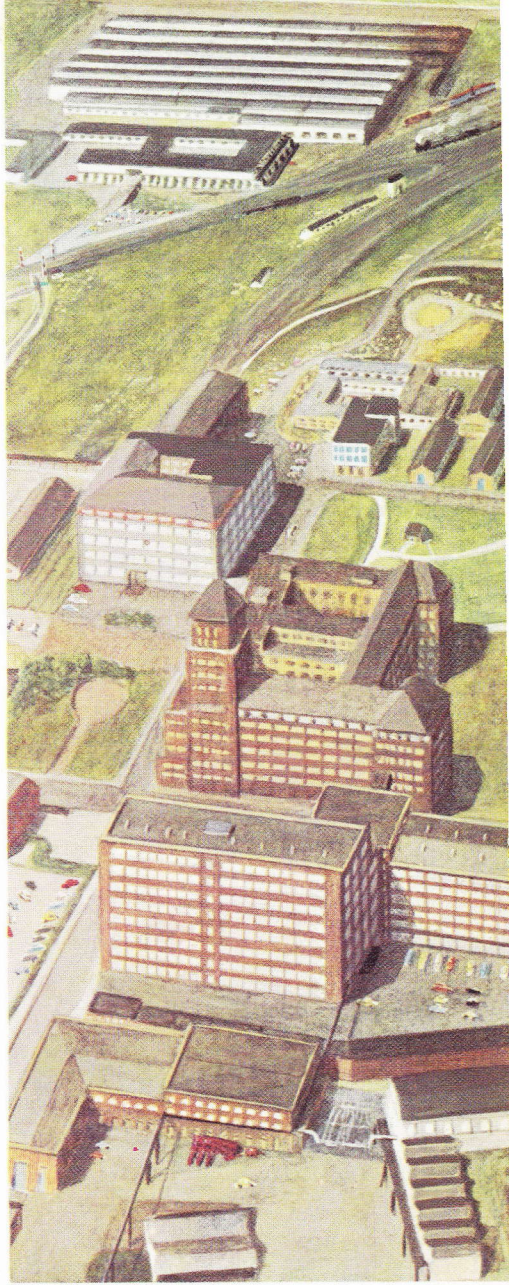
administratiecentrum van Krupp

lagen aan te boren. In 1960 bedroeg de gemiddelde diepte van de mijnschachten 760 m. Hierdoor steeg de produktiekostprijs per ton aanzienlijk. Anderzijds konden de duurder geworden steenkolen moeilijker met de andere energiebronnen als aardolie, waterkracht en kernenergie wedijveren.

Daarom besloot de E.G.K.S. niet alleen de kostprijs te verlagen, maar ook de met verlies werkende of marginale mijnen te sluiten. Ofschoon dit plan eerst op sociale problemen stuitte, boekte het Ruhrgebied de eerste gunstige resultaten. De produktie steeg er dank zij de meest geperfectioneerde delvingsmethoden van 1,6 ton tot 2,2 ton per man en per dag. Het toenemende belang van de afvalstoffen (benzol, smeeroilie, teer en kleurstoffen) redde ten slotte het steenkoolbedrijf volledig. Hoewel de kleine vindplaatsen van ijzererts in het bekken zelf de beginnende nijverheid voedden, moesten de ertsen bestemd voor de groter wordende industrie uit Scandinavië, Spanje, Noord-Amerika of uit het Salzgittergebied in Duitsland worden aangevoerd. Dit verklaart trouwens de ligging van vele hoogovens langs de Rijn en waarom men ook daar steenkool trachtte te delven. Om echter de hoogovens in het Ruhrgebied zelf te kunnen bevoorraden, werd een dichter waterwegennet noodzakelijk en groef men het Rijn-Her-

nekanaal, het Rijn-Weserkanaal, het Dortmund-Emskanaal en het Mittellandkanaal.

Wellicht rijst nu de vraag wat het Duitsland mogelijk maakte in nauwelijks 100 jaar dergelijke verwezenlijkingen te boeken. Meer dan Engeland (dat toch het vaderland van de Bessemer- en Thomasoven, de stoommachine en de locomotief is) wist het Ruhrgebied immers inzake ijzernijverheid en chemie de slag thuis te halen. Speelde de gunstige ligging op het rijkste kolenbekken en aan belangrijke waterwegen als de Rijn stellig een grote rol, toch mogen we de enorme energie die de Duitsers (zij het soms onder dictatoriale druk) telkens weer konden opbrengen niet over het hoofd zien. Het is inderdaad opvallend hoe het meestal mensen uit het Ruhrgebied zijn, die overal ter wereld de basisindustrieën optrekken en uitbouwen. Bovendien zijn namen als Thyssen en Krupp in de grootnijverheid begrippen geworden. Het Ruhrbekken is immers meer dan alleen maar een gebied van steenkoolontginning en zware industrie. Het is onbetwist de meest complete nijverheidsstreek van de ganse wereld. In plaats van het slechts bij de uitrustingsnijverheid te houden, ging men er het staal verwerken in al zijn toepassingen. Zo vervaardigt men er vandaag van de grootste constructies of de reusachtigste machines tot de kleinste voorwerpen.

Op het grootste steenkoolbekken van Europa groeide in minder dan een eeuw het volledigste industriegebied van de wereld. Naast de metaalindustrie, de steenkoolontginning en de chemische nijverheden, groepeerde de streek van de Ruhr eveneens de meest uiteenlopende industrieën. Hier werd het bewijs geleverd van het Duitse genie.

stichtershuis van Krupp

